

Mojou prioritou je, aby Národná banka SR aj v budúcnosti zostala rešpektovanou a transparentnou inštitúciou

(1. 3. 2018; Rozhlasová stanica Patria, Téma; 07.36; 30 min.; Vasik János)

Vasik János, redaktor:

Prezident republiky Andrej Kiska ešte 21. februára odovzda Ľudovítovi Ódorovi, novému viceguvernérovi Národnej banky poverovacie listiny. Mojou prioritou je, aby Národná banka SR aj v budúcnosti zostala rešpektovanou a transparentnou inštitúciou v rámci najdôležitejších ekonomických dialógov, uviedol Lajos Ódor. V súvislosti s tým momentálne nevidí v rámci národnej banky takú oblasť, kde by bolo treba pristúpiť k urýchleným zmenám. Ja úctivo pozdravujem nového pána viceguvernéra. Prajem dobré ráno.

Redaktor:

"Moja otázka teda znie, trváte na svojom vyhlásení? Ani po uplynutí jedného, takmer jedného týždňa nevidíte žiadnu takú oblasť, aby národnej banke bolo treba pristúpiť k nejakým zmenám, napríklad v jej politike?"

L. Ódor, viceguvernér Národnej banky SR:

"Dá sa povedať, že ak si pozrieme čo robí národná banka, tak je to o tom, že nevidím potrebu žiadnych urýchlených zmien. Podľa mňa každá inštitúcia sa musí prispôbiť tomu, že svet sa nezastaví, ale neustále sa vyvíja. Postupné zmeny však v najbližšej budúcnosti budú. Tiež si však myslím, že nevidím žiadnu oblasť v ktorej by bolo potrebné urýchlene hasiť oheň."

Redaktor:

"V súvislosti s národnou bankou, o ktorej sme sa pred chvíľou rozprávali, som uvažoval nad tým, kde je vidieť vo všeobecnosti národnú banku pre obyčajného človeka v jeho každodennom živote. Ja môže uviesť to, že sa z národnou bankou stretávam vtedy, keď občas budovu opustí nejaký konvoj a nahlas, so zapnutými sirénami povedzme do Košíc alebo inde vezú peniaze. Alebo sa niekto tu v Bratislave, prípadne v Košiciach, stretáva s vysvietenou budovou. V každodennom živote národná banka nie je viditeľná. Povedzme však aj to, je za tým, že teraz už používame euro a na základe toho táto zóna je veľká. Čo robí národná banka? Aké sú jej kompetencie, na čo má vplyv. Prečo je v každodennom živote národná banka vôbec potrebná?"

L. Ódor:

"Nuž áno, vo všeobecnosti ľudia národnú banku považujú za akúsi mystickú inštitúciu..."

Redaktor:

"... tam sú peniaze..."

L. Ódor:

"... áno, tam sú niekde v podzemí. Ľudia sa však podľa mňa s národnou bankou môžu stretnúť v mnohých oblastiach a to najmä nepriamo. Napríklad ak prideme do obchodu nakupovať a vyberieme farebné papiere z peňaženky, tak to, že tam sú a že vieme platiť znamená, že národná banka dovezla banke peniaze a banka dala predávajúcemu peniaze. V podstate to isté sa stáva aj vtedy keď platíme kartou. Vtedy si nie farebné papiere vymieňajú majiteľ, ale cez internet idú len čísla. Lenže aj tam musí niekto dávať pozor, aby povedzme z jedného účtu na druhý neprechádzalo o dve alebo tri nuly viac alebo menej. Ak na tomto úseku národnú banku nevidíte to je veľmi dobré, lebo to znamená, že všetko funguje. Znamená to, že nie sú problémy ako pri obehú peňazí, tak ani s tými informačnými systémami, ktoré zabezpečujú platenie z jednej banky do druhej, teda v rámci bankových systémov. Potom sú oblasti, v ktorých je národnú banku vidieť trochu viac, napríklad aj prostredníctvom médií. Iná oblasť je, keď napríklad prideme do nejakej banky a chceme investovať svoje našetrené peniaze, alebo si chceme vziať pôžičku, napríklad úver. O tom, aký je úrok na týchto vkladoch alebo úveroch, v podstate veľmi závisí od toho akú monetárnu politiku vedie národná banka. To už je v súčasnosti frankfurtská kompetencia, ale aj tiež sedíme okolo stola a pokúšame sa rozhodnutie viesť takým smerom, aby sme mohli zabezpečiť stabilitu ekonomiky."

Redaktor:

"To navonok zhoršilo náladu ľudí, urobili sa také kroky, v rámci ktorých sa presadzovalo zvýšenie úrokov z úverov. Naozaj sa začína prehnané Slovensko zadlžovať, teda občania Slovenska? To znamená, že si berieme viac pôžičiek ako ich dokážeme splácať? Prípadne prečo to podľa vás bolo potrebné?"

L. Ódor:

"Áno, to je jedna ďalšia oblasť. Podľa mňa, teraz možno tá najdôležitejšia kde národná banka má veľké kompetencie. Kontrola finančných trhov. To znamená, aby finančné trhy mohli dobre fungovať."

Prečo je to dôležité? Je to dôležité preto, lebo je to možné vysvetľovať ako krvný obeh ekonomiky a ak tento krvný obeh nefunguje, tak v podstate je veľmi zložitá aj pre firmy investovať, lebo nemajú také voľné peniaze, ktoré by vedeli podporovať rast úverov. V rámci toho sú tie politiky, ktoré realizuje národná banka v záujme toho, aby vedela znížiť riziká. To znamená, že teraz národná banka netvrdí: teraz si nikto nesmie vziať úver. Ide len o to, že rast úverov bol tak veľký, už niekoľko rokov je to vyše 10 percent, že ak si z dlhodobého hľadiska pozrieme aké je riziko toho, že ľudia ich nedokážu splatiť, tak bolo vidieť: existujú už úvery, kde takéto riziko už existuje. Teraz každý počíta s tým, že v podstate je u hypotekárnych úverov úrok z úveru nula. To však nebude vždy takto a treba počítať s tým, že úroky z úverov nie sú na rok či dva, ale sú dlhodobé. O desať, dvadsať, tridsať rokov sa úroky budú meniť a ak národná banka pozrie čo sa stane s tými, ktorí si vzali tieto dlhodobé úvery a úroky sa zvýšia, tak vidí takéto riziká. Národná banka teda netvrdí, aby si nikto nebral úver, len že pravdepodobne ten terajší rast je prívysoký a žiada banky, aby dôkladnejšie preskúmali s akým rizikom si môže obyvateľstvo tieto úvery brať."

Redaktor:

"Ak si pozrieme úverové trhy tak vidíme, že sú ešte klasické bankové inštitúcie, respektíve nebankové inštitúcie, ktoré sa tiež zaoberajú pôžičkami. Sú na to možnosti, teda upravuje národná banka aj tieto. Povedzme aké sú široké vaše legislatívne možnosti? Alebo vlastnými nariadeniami upravovať trh?"

L. Ódor:

"Samozrejme obe formy sú možné. Je veľmi dôležité, aby niekto obyvateľstvu poskytol informáciu, že sú inštitúcie, ktoré sú na hrane územia bielej ekonomiky a klonia sa do sivej."

Redaktor:

"Áno..."

L. Ódor:

"Prípadne sa obliekajú až do čiernej. Je dôležité, aby na to niekto upozornil. Okrem toho národná banka má ešte jednu dôležitú úlohu a tou je ochrana spotrebiteľa. ... Ľudia musia vedieť do akých rizík idú keď napríklad investujú alebo si berú úver. Nebolo by to dobré. Nechcem povedať, že ide o nevedomosť, ale povedalo by sa, že čo sa týka informácií súvisiacich s finančnými záležitosťami a spôsobom myslenia, tak trochu zaostávame za Západom, dokonca aj za niektorými stredo a východoeurópskymi štátmi. Teda tento nedostatok informácií by banky alebo finančné inštitúcie mohli využiť v záujme vlastného profitu. Preto existuje spotrebiteľská ochrana, ktorá na to dozerá."

Redaktor:

"V deväťdesiatych rokoch existovali takzvané investičné fondy. Nie náhodou hovorím takzvané. Ich vedúci sa teraz postupne dostávajú na slobodu. Podľa vás, existuje nebezpečenstvo, aby sa zopakovala tá história, alebo sa to už podarilo vylúčiť zo systému a tieto účinkujúci peňažného trhu už tu nie sú?"

L. Ódor:

"Podľa môjho názoru teraz sú veci už jasnejšie, je oveľa viac informácií, teda ľudia majú oveľa viac informácií..."

Redaktor:

"... poučili sa vlastnej koži..."

L. Ódor:

"...áno, žiaľ, školné bolo značne vysoké, ale podľa môjho názoru sme sa naučili, že neexistuje vysoký úrok bez rizika. Sú to dve stránky veci, výnos a riziko. Dve stránky veci. Teda ak niekto povie, že to prinesie 10, 20, 30 percent zisku v priebehu jedného dvoch rokov, ten inými slovami len tvrdí, že je to pre nás veľmi riskantná investícia. Druhý rozdiel je ten, že oni boli na investičnej strane, sľubovali veľmi vysoké zisky."

Redaktor:

"... 30 percent..."

L. Ódor:

"... 30, 20 percent. Teraz tieto organizácie pôsobia skôr na strane úverov. Hovoria napríklad, že poskytnú 500 euro na mesiac, alebo 1 000 euro. To znamená sú to malé položky. Pokúšajú sa však vyhľadávať takú skupinu obyvateľstva, ktorá sa k pôžičkám nedostane prostredníctvom bankového systému. Aj tu je úloha štátu, úloha národnej banky veľmi dôležitá v tom, aby týchto ľudí nezneužívali napríklad takým spôsobom, že za veľmi vysoké úroky im prípadne poskytnú také úvery, ktoré ľudia nie sú schopní splácať. Teda, že to z dlhodobého hľadiska nedokážu platiť a len si vezmú pôžičku z iného

miesta a splatia prvú. Takéto veci v hospodárstve nemajú miesto, preto v podstate existuje tento dozor, ktorý je čo sa týka kompetencií národnej banky jednou z najdôležitejších."

Redaktor:

"Z jednej strany obyvateľov tlačia reklamy a všetko im našepkávajú, aby spotrebovali a spotrebovali. Aby som žil na určitej životnej úrovni. Nie je však isté, že na to mám peniaze. Je smerom k nim určitý stály tlak. Nabáda to k tomu, aby sme si brali pôžičky. Na druhej strane existuje zdravý rozum, ktorý vy ako národná banka reprezentujete. Podľa vášho názoru prostriedky, ktoré sú zo strany národnej banky k dispozícii sú dostatočné, aby hoci aj spoločne s inými ste vyvážili tento neustály tlak? Teda nie je isté, že to budete vedieť zaplatiť, ale zajtra, o týždeň, o mesiac to začnete splácať. Vezmi si to, ži tak, zaslúžiš si to."

L. Ódor:

"Je to pravda, je veľa takých situácií, v ktorých úloha národnej banky, jej nástroje sú dostatočne široké na to, aby tomu nejakým spôsobom zabránila. Uplatňuje sa to najmä v rámci bankového systému, kde bankové údaje každý deň sledujeme a ak vidíme nejaké väčšie riziká, tak sa na to samozrejme pokúšame reagovať. Podľa mňa však štát má ešte jednu dôležitejšiu úlohu a to, že tieto finančné otázky by nejakým spôsobom mal začleniť do školského vzdelávania. Aby mladí ľudia, ktorí sa dostávajú na pracovný trh a vidia tieto reklamy vedeli čo sú to za riziká, čo je to úver, čo je to investícia, čo pre nich ešte nie je tak rizikové vzhľadom k ich príjmom."

Redaktor:

"Nemalo by sa skôr v rámci rodín viac o tom hovoriť. Nezvykli sme tak vo všeobecnosti hovoriť o peniazoch. Nevieť ako u vás v rámci rodiny, či s deťmi rozprávate o tom, že otec, mama by si chceli vziať úver, ako realizuje niektorú investíciu, nech by to bol nákup napríklad vysávača. Nie tam by sa to človek mal prirodzeným spôsobom naučiť?"

L. Ódor:

"Možno aj na tom je niečo, ale myslím si, že sme si akosi zvykli, že s deťmi sa neradi o peniazoch rozprávame. Možno, že keby sa to na určitej úrovni začlenilo do vzdelávacieho programu, tak by si to mladí ľudia do určitej miery osvojili. Dalo by sa to veľmi jednoducho vysvetliť. Ja som sa to pokúsil prostredníctvom kníh dostatočne jednoducho vysvetliť. Úver totiž nie je nič iné. Či si sami požiadame o úver, ktorý o 10, 20 rokov splatíme z vlastného príjmu. Ak teda nepočítame s tým, že sa dostaneme do nejakej vysokej pozície v priebehu 10, 20 rokov..."

Redaktor:

"... či by to bola národná banka(?)..."

L. Ódor:

"... povedzme nie o tom som chcel hovoriť, teda ak niekto nepočíta s tým, že jeho plat bude veľmi vysoký v priebehu 10, 20 rokov, tak by sa nemal vziať veľmi vysoký úver. Treba si teda pozrieť aký je príjem, ktorý prichádza každodenne na jeho účet a potom by si vždy mal nechať nejakú rezervu. To znamená, že tých 10 až 15 percent je tým, čo človeka z dlhodobého hľadiska nedostane do problémov."

Redaktor:

"Máme jednu veľmi dôležitú oblasť. Spomínali ste Frankfurt a ja by som sa v tej súvislosti opýtal. Sme členský štát v rámci eurozóny a tento pojem zvyknú v súčasnosti dať do súvislosti s pojmom Európy. Respektíve sa objavil aj pojem, že či by sme potrebovali akési jednotné supereurópske ministerstvo financií, ktoré by koordinovalo pohyb financií a stav v celej Európe. Ako vidíte tento stav? Sme v tomto hlavnom prúde a je možná z členských štátov eurozóny takáto (jadro?) Európa."

L. Ódor:

"Žiaľ, v poslednom období táto otázka do istej miery získala určitý politický podtext. Pre mňa čo je dobré a dôležitejšie, čím som sa zaoberal aj doteraz je to, čo z predložených návrhov sú pre nás výhodné a ktoré nie sú tak výhodné. Napríklad v rámci fiškálnej politiky to znamená, že na rozpočty jednotlivých štátov by mal dozeráť jeden spoločný minister, alebo každý štát by si mal dať do poriadku vlastný rozpočet a to aj napriek tomu, že či sme, alebo nie sme členským štátom únie. Ja v tejto otázke som šiel po takej linke, že podľa môjho názoru to tak nemôže fungovať v súčasnom nastavení Európskej únie, lebo tento minister nemá kompetencie, aby vedel vplývať pri schvaľovaní rozpočtu na parlamenty. To podľa mňa znamená, že ak uvažujeme o takomto spoločnom ministrovi financií, tak by sa mu mali dať európske kompetencie. Napríklad tento minister by mohol rozhodnúť o európskom rozpočte, alebo o podpore takých štátov, ktoré sa dostávajú do problémov."

Redaktor:

"Například sa spomenulo Grécko, alebo niektoré južné štáty, alebo je to zlý príklad?"

L. Ódor:

"Zlý a dobrý príklad. Grécko je zlý príklad z toho hľadiska, že podľa môjho názoru v prípade Grécka bolo treba ihneď na začiatku pristúpiť k značnému odpisu dlhu, lebo bolo vidieť, že táto krajina v podstate z dlhodobého hľadiska nedokáže tie dlhy platiť. Ostatné štáty sú však dobrým príkladom. Spoločná európska solidarita im pomohla a skoro dokázali splatiť dlhy, lebo bolo vidieť, že sú to len dočasné problémy. V prípade Grécka to nebolo tak viditeľné. Tieto dve veci je veľmi ťažké oddeliť od seba a to by napríklad mohla byť jedna kompetencia európskeho ministra financií, aby nútil štáty, že to nie je dočasný problém, že veru dlh treba odpísať. Inak na tom budú tratiť aj tí, ktorí do tejto krajiny investovali a teda, že na daňovníkov neprevezmeme daňové zaťaženie. Ale u štátov, kde je to len dočasný problém, prečo by sme im ihneď nepomohli?"

Redaktor:

"Ak tomu dobre rozumiem, tak čas kompetencií si viete predstaviť, že by sa previedli na úroveň únie. Akým smerom, to už je predmetom diskusie. Dobré som to pochopil?"

L. Ódor:

"Nuž áno. Ja tvrdím, že na európsky problém treba hľadať európske riešenie a na náš vlastný problém naše riešenie. Ak teda budeme čakať, že nám možno niekto pomôže, aby lepšie fungoval pracovný trh alebo rozpočet, tak je to veľmi naivná predstava. Sú však oblasti, kde spoločné riešenie je lepšie ako riešenie 28 štátov."

Redaktor:

"Za zostávajúcu necelú minútu sa musím opýtať na niečo osobné. Keď ste napríklad chodili do škôlky, napadlo vás, že jedného krásneho dňa na spodku eurobankovky bude môj podpis ako viceguvernéra národnej banky? Alebo že život je ešte dlhý a váš podpis tam bude ako guvernéra? Dobré sú maďarské školy? Štart z Gymnázia v Komárne je takým, aby ste dosiahli takúto kariéru?"

L. Ódor:

"Ja sa povedzme považujem za veľmi šťastlivého v tom zmysle, že som mohol navštevovať Gymnázium v Komárne a tam som sa stretol s množstvom veľmi dobrých učiteľov. Nikdy som si však nemyslel, že sa budem zaoberať financiami. V rámci gymnázia som sa zaoberal skôr matematikou a fyzikou a len neskôr som prešiel na oblasť ekonomiky a obchod. Aj z toho však vidieť, že ak sa človek mohol dostať na takúto pozíciu, tak východiskový bod nemohol byť zlý."

Redaktor:

"21. februára odovzdal Lajosovi Ódorovi, novému viceguvernérovi Národnej banky SR poverovacie listiny prezident republiky Andrej Kiska. Veľmi pekne ďakujeme, že ste boli s nami v štúdiu a trochu ste nás zasvätili do tajomstiev národnej banky. Možno lepšie chápeme čo je za tým keď autá zo sirénou odchádzajú odtiaľto zo susednej budovy Národnej banky SR. Prajem príjemný deň."

L. Ódor:

"Ďakujem pekne a aj ja prajem všetkým poslucháčom pekný deň."